

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Стрельцова О. В.

« ____ » _____ 2022 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР»
спеціальності 293 «Міжнародне право»

Тема: **ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ**
ВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ

Виконавець: Щастлива Яна Андріївна

Науковий керівник: кандидат юридичних наук,

доцент кафедри міжнародного права та

порівняльного правознавства

Драчов Олексій Вікторович

Нормоконтролер:

Викладач кафедри міжнародного права та

порівняльного правознавства

Головатенко М. Ю.

Київ, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК	УМОВНИХ
СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ	9
1. 1. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права, як регулюючий механізм у сфері спорту.....	9
1. 2. Питання організації, проведення та удосконалення Олімпійських Ігор.....	14
1. 3. Міжнародні стандарти та перспективи розвитку в аспекті неолімпійського спорту.....	20
1. 4. Міжнародно-правове регулювання в боротьбі з допінгом та антидопінгові міжнародні співробітництва.....	22
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ НА ПРИКЛАДІ ДЕЯКИХ КРАЇН: ФРАНЦІЯ, СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ, КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА	27
2.1. Правовий аналіз досвіду Франції у сфері фізичної культури і спорту. Характеристика Спортивного Кодексу Франції.....	27
2.2. Правовий аналіз державного регулювання спортивної діяльності в США.....	30
2.3. Правовий аналіз державного управління фізичної культури та спорту Китайської Народної Республіки.....	34
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМАТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ В УКРАЇНІ	38

3.1. Спортивне право України, як міжгалузевий інститут спортивного права.....	38
3.2. Міжнародно-правовий досвід у сфері спорту, застосований в Україні.....	42
3.3. Проблеми правового регулювання законодавства України у сфері спорту та шляхи їх вирішення.....	47
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БАТ – Баскетбольний арбітражний трибунал

ЗУ – Закон України

КНР – Китайська Народна Республіка

МОК – Міжнародний Олімпійський Комітет

МФ – Міжнародні федерації

НОК – Національний олімпійський комітет

ОІ – Олімпійські Ігри

США – Сполучені Штати Америки

ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

ADO – Антидопінгові організації

AMADA – Азербайджанське національне антидопінгове агентство

CAS – Спортивний арбітражний суд

IF – Міжнародні федерації

IWGA – Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор

NADO – Національні антидопінгові організації

ОКОІ – Організаційний комітет Олімпійських Ігор

RADO – Регіональні антидопінгові організації

WADA – Всесвітнє антидопінгове агентство

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що сам інтерес до осмислення правовідносин у сфері спорту є масштабним протягом останніх десятиліть. Це пов'язано з багатьма факторами. Спорт – це особлива сфера зв'язків з громадськістю. Він виник у давні часи, як спосіб розвитку навиків для полювання або пізніше – як особлива форма підготовки до військового протистояння. З часом спорт перетворився на повноцінну зону відпочинку, бізнесу для цілого про шарку, своєрідна арена для протиборства держав і народів, сфера політичних інтересів, а нині — потужний сектор світової економіки.

Таким чином, збільшився обсяг взаємодій, пов'язаних зі сферою спорту, і, відповідно, відбулося розширення середовища спортивних правових відносин, як на міжнародній арені, так і в правовій системі України.

Слід зазначити, що спортивне право не обмежується певними національними рамками кожної країни, адже є певний плац норм міжнародного регулювання, на який здебільшого повинні спиратися інші країни. В міжнародній правовій системі, як така, галузь - спортивне право, має більш розвинуте значення, аніж в правовій системі України. Галузь спортивного права почала розвиватись в деяких зарубіжних країнах досить давно і вже має певні норми для правового регулювання відносин у сфері спортивного права. Вивчаючи міжнародне і національне законодавство України, я помітила, що в правовому регулюванні спорту є чимало проблем,

які потребують теоретичного осмислення і вироблення відповідних наукових рекомендацій. [6, С. 34]

Проте, як на мене, розкриття даної теми є актуальним з того боку, що її дослідження є недосконалим в наш час, адже правові позиції є досить розгалуженими, що в свою чергу вимагає їхнього детального розбору. Плацдарм України тільки но починає вивчати феномен спортивного права, але наукових досліджень у цій сфері ще не було. Звісно, на сьогоднішній день, в час війни в Україні, питання, присвяченні регулюванню спортивного права відійшли на задній план, але, незважаючи на всі ці події, спортсмени нашої країни все одно гідно захищають честь України на міжнародних змаганнях.

Дане дослідження моєї дипломної роботи ґрунтується на працях українських і зарубіжних філософів, теоретиків права, а також представників інших галузей юридичної науки. Серед українських вчених, які досліджували тему спортивного права та ідеї яких було використано при написанні моєї дипломної роботи, слід назвати таких: Івакін О.А., Жеребкін В.Є., Євграфова Є.П., Кельман М.С., Луць Л.А., Оніщенко Н.М., Пархоменко Н.М., Петришин О.В., Саннікова М.В., Скакун О.Ф., Ющик О.І. Серед зарубіжних вчених можна виділити таких, як Алексєєв С.В., Балабан С.М., Васькевич В.П., Гостєв Р.Г., Дробницький О.Г., Кашанін Т.В., Кудрявцев В.М., Нафцигер Дж., Сердюков О.В., Сіренко В.Ф., Сикман Р., Соловійов А.О., Сорокін В.Д., Теплюк М.О., Тихомиров Ю.О., Фелопс У., Фостер К., Чесноков А.М., Шаханов Т.В., Шевченко О.О., Шемшученко Ю.С. та багато інших.

Мета і завдання мого дослідження. Основною метою моєї дипломної роботи є комплексний аналіз проблематики міжнародно-правового регулювання відносин у сфері спорту, як на міжнародній арені, так і в національному праві України.

Для досягнення основної мети дослідження поставлені головні **завдання:**

- Дослідити загально визнані принципи і норми міжнародного права, як регулюючого механізму у сфері спорту.
- Висвітлити питання організації проведення та удосконалення Олімпійських Ігор.
- Визначити міжнародні стандарти та перспективи розвитку в аспекті неолімпійського спорту.
- Зробити правовий аналіз досвіду зарубіжних країн у сфері фізичної культури і спорту на прикладі таких країн: Франція, США, КНР.
- Охарактеризувати закономірності регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні.
- З'ясувати проблеми та шляхи удосконалення спортивного права України, побудовані на міжнародному досвіді.

Об'єктом моєї дипломної роботи є міжнародно-правове регулювання відносин у сфері спорту.

Предметом є проблеми, які виникли у разі дослідження міжнародно-правового регулювання сфери фізичної культури та спорту зарубіжних країн, а також у сфері спорту України.

Методологія дослідження:

- загально-філософські категорії (сутність і явище, конкретне і абстрактне, форма та зміст, ціле і частина, структура та елемент, причина і наслідок) за допомогою яких наука міжнародного спортивного права досліджується з урахуванням його постійного розвитку та існування в контексті зв'язків з іншими явищами.
- загально-наукові методи (системний підхід, історичний метод, аналіз, синтез) застосування яких обумовлено дослідженням науки міжнародного спортивного права в якості одного з найголовніших компонентів системи міжнародного права.

- спеціальні методи (порівняльно-правовий, формально- юридичний), які були задіяні при формулюванні визначень, наукових тез, аналізі позицій дослідників.
- метод спостереження (виявлення, добір, класифікація, систематизація) надає можливість влучно класифікувати, систематизувати та узагальнювати різні факти з точки зору міжнародного правового аспекту.

При формулюванні результатів дослідження використовувались загальні досягнення теорії міжнародного права, галузевих юридичних наук, дані з інших наукових сфер – філософії, історії, соціології, досягнення правової доктрини, як допоміжного засобу для визначення правових норм.

Апробація результатів наукового дослідження. Окремі наукові результати дослідження були апробовані та опубліковані у межах наступних науково-практичних конференцій:

1. «Тенденції та шляхи удосконалення спортивного права України, побудовані на міжнародному досвіді» (XXII Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки». 25.04.2022. НАУ, Київ).

Структура дипломної роботи зумовлена предметом, метою та завданнями дослідження. Дипломна робота складається із переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, якими охоплюються десять підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Кількість сторінок вступу – 4 стор., основної частини — 41 стор., висновків – 4 стор., кількість використаних літературних джерел – 51.

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ

1. 1. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права, як регулюючий механізм у сфері спорту

Сучасний спорт – це складна система, що складається з багатьох рівнів. Ця точка зору ставить спорт, як центральну вісь та інтегрує нові елементи, фактори, які потребують більшої уваги в управлінні глобальним спортом, а саме його структурою і системою. У міру того, як соціальні відносини у сфері спорту стали більш обтяжуючими, зростала потреба в їх належному правовому регулюванні. Відповідно до спорту почали активно використовувати різні методи правового та неправового регулювання цих відносини, які традиційно використовувалися в різних країнах. Таким чином відбулося фактичне взаємопроникнення елементів різних правових систем у сфері спорту.

Необхідно підкреслити, що про спортивні суспільні відносини ми можемо говорити тоді, коли на них розповсюджується дія норм різноманітних нормативно-правових актів спортивного законодавства. (9, С. 401)

Як такою, складовою частиною законодавства, яка регулює відносини у сфері спорту, а загалом у сфері професійного спорту, є загальновизнані

принципи і норми міжнародного права, що містяться у Статуті ООН, деклараціях та резолюціях Генеральної асамблеї ООН, багатосторонніх угодах, рішеннях міжнародних судів, документах міжнародних організацій із загальних питань міжнародного права та чинні міжнародні договори. [35, С. 55]

Міжнародна спортивна діяльність була створена на околицях держав і сформувала міжнародний спортивний правопорядок *sui generis*, якого дотримуються національні федерації, а також він запроваджується у внутрішніх питаннях країни. Положення міжнародного спортивного правопорядку повинні застосовуватися без сумніву та замінюватися національним законодавством (як *Lex Sportiva*). На вершину спортивних організацій ставиться Міжнародний олімпійський комітет (МОК), який завдяки своєму олімпійському визнанню міжнародних спортивних федерацій та національних олімпійських комітетів утворює ключ, який встановлює закон регламенту Олімпійської хартії руху (як *Lex Olympica*). [39, С. 65]

Джерела та процеси юрисдикційного спортивного порядку не збігаються з традиційними джерелами та процесами права, серед яких домінуючим є елемент правління держави. Для подолання цих труднощів, які обумовлені суперечливістю і силою виробленого закону в рамках спортивної системи, створено і вже функціонує в рамках цієї системи Спортивний арбітражний суд (CAS). Таким чином, поза конституційно визначеним правосуддям, було розроблено так зване «органічне правосуддя» (*justice organique*), яке присуджується «органічними судами» (*tribunaux organiques*), як особливий юрисдикційний клас спортивних правових установ, як юрисдикція CAS. Статути майже всіх міжнародних федерацій, які мають вирішувати спортивні суперечки та розбіжності, які не мають технічного характеру, надають виключну юрисдикцію їхнім власним органам із особливими положеннями та застереженнями про виключення після їх оскарження до цивільних судів. Таким чином, національні команди, які є членами міжнародних спортивних федерацій, зобов'язані включати в свої

положення як положення про те, що Спортивний арбітражний арбітраж (CAS) має виключну юрисдикцію для вирішення виникаючих спортивних спорів, незалежно від будь-яких різних норми, які можуть бути встановлені національним спортивним законодавством, або положення статутів національних федерацій.

Хоча CAS є приватною установою арбітражу на національному та міжнародному рівнях, вона є невід'ємною частиною інституційного механізму, який керує як національним, так і міжнародним спортом. З огляду на це, як зорове рішення, воно повинно ґрунтуватися на таких принципах, як: ефективність процедури, справедливість і рівне ставлення до однакових справ, щоб процес став дійсним, інакше, як це стверджували багато, завжди існує небезпека CAS імітувати національний суд з усіма наслідками та проблемами, які це тягне за собою.

Якщо говорити про загальні принципи міжнародного права, які застосовуються в галузі спортивного права, то дослідження показує, що сфера застосування правил *Lex Sportiva* охоплює більше ніж одну категорію загальних принципів, які виділяються на основі сфери їх застосування:

- a) загальні принципи права як загальновизнані міжнародні принципи,
- b) принципи права, які застосовуються до питань прав людини,
- c) принципи спортивного характеру, спортивного права, як *Lex Sportiva*, які стали загальновизнаними незалежно від національних кордонів,
- d) принципи міжнародного спортивного права, такі як ті, які виділені у Всесвітньому антидопінговому кодексі. [42, С. 33]

Загальноприйняті принципи права, в особливості «справедливий судовий розгляд» відображається тим, що, зазвичай, у рішеннях CAS часто зустрічаються посилання на «неписані принципи спортивного права», які всі міжнародні федерації повинні поважати з обов'язком дотримуватись, зокрема, основних процедурних принципів у відношенні до їхнього клубу чи спортсменів, навіть, якщо вони не є членами Міжнародної федерації.

Важливість «принципів належного процесу» («due process») і права на «справедливий судовий розгляд» відбита в основному певною кількістю прав, для обґрунтування арбітражних рішень, які повинні бути надані сторонам для отримання належного захисту перед будь-яким судом або іншим судовим органом.

Слід сказати ще про один принцип – це «принцип рівності повноважень». Він був закріплений на міжнародному рівні, як принцип, який гарантує право на слухання сторін. Це право полягає у: а) здатності сторін підготувати свій захист і б) участі сторін у процесі доказування, а саме висловити свою думку, щодо результату процесу.

«Принцип добросовісності», який знаходить застосування у спортивній юрисдикції, зокрема, щодо відмінностей між спортсменами та клубами, оскільки він прийнятий юриспруденцією CAS. Застосування цього принципу підлягає зобов'язанням спортивної федерації, як підрядника з метою дотримання умов прозорості та положень, щодо захисту договірних прав та конкуренції перед усіма її членами без винятку. Правило загального принципу добросовісності оберігає трансакційну етику в звичайних спортивних відносинах від неналежної, або ж нетрадиційної поведінки, яка порушує законні очікування іншої сторони. Специфічне місто спорту як істотна проблема і оскільки обсяг, який, крім прав профспілок, реалізується трудовими правами спортсменів, дозволяє в рівній мірі враховувати специфіку травми, яку спортсмен може завдати клубу внаслідок порушення трудового договору, в той час, як не можна ігнорувати вартість майна спортсмена при розрахунку компенсації за порушення контракту. Тому в цьому випадку суд має враховувати незалежність спорту, вільне пересування футболістів, а також спорт як ринок. Інтерпретація CAS у цьому напрямку розширює ландшафт Lex Sportiva, надаючи йому фігуру, яка ґрунтується на застосуванні загальних принципів права, а також у його конкретному місті.

«Принцип сприяючої недбалості» має особливе застосування, оскільки особливий характер спорту не може суперечити принципу збереження

контрактної стабільності та праву потерпілої сторони на відшкодування всіх її втрат і збитків, завданих, як наслідок невиконання зобов'язань іншою стороною. Це правило є сильним і дійсним незалежно від того, чи порушення було зроблено клубом або спортсменом. Принцип специфічності спорту, навіть, якщо спортивні органи мають іншу точку зору, має використовуватися судом, щоб підтвердити той факт, що дане рішення є справедливим, а не лише маривом у вузькому світлі загальноприйнятого закону, але враховуючи також специфічну природу та інтереси спортивного світу і частин, які складають цей світ, прийняти рішення, яке можна визнати відповідним для оцінки інтересів на кону, а також той, який вигідний у сфері міжнародного спорту та специфічного спорту.

«Принцип пропорційності» має особливе застосування в питаннях допінгу, на основі якого, як «загальний принцип спортивного права», оцінюється тяжкість правопорушення та ступінь покарання. Відповідно до чинного законодавства «...суворість санкції має бути пропорційна тяжкості правопорушень». Спортивний арбітражний суд перевіряв існування та важливість принципу пропорційності в кількох випадках. Відповідно, оскільки вони вважаються «непропорційними», що означає надмірні чи несправедливі, санкції, накладені міжнародною федерацією та передбачені відповідними правилами та положеннями, можуть бути пом'якшені або зникнути відповідно до Міжнародного спортивного права, в якому передбачено висвітлення чинного принципу «посилення наміру законодавця, а не його усунення».

«Принцип поблажливості» характерний тим, що сторони можуть уповноважити арбітражний суд приймати рішення на основі принципів м'якості (справедливості). По суті, загальновизнано, що коли арбітр приймає рішення він отримує наказ прийняти рішення, засноване виключно на принципах поблажливості (справедливості), ігноруючи норми права. Замість того, щоб застосовувати загальні та абстрактні правила, він повинен зосередитися на конкретних фактах справи. Це підтверджується статтею 15.1

Регламенту арбітражного трибуналу з баскетболу (БАТ), згідно з якою рефері застосовує «загальні міркування справедливості без посилання на будь-яке національне чи міжнародне право.

У сферу «спортивних» принципів у пріоритеті входять фундаментальні, а також прийняті всім спортивним та міжнародним співтовариством.

Принцип «*lex specialis derogat legi generali*» («спеціальне правило переважає над загальним») є справжнім загальним принципом, який знаходить конкретне застосування в ландшафті спортивної діяльності, оскільки за своїм пріоритетом встановлює специфіку. чітко прийняті правила спортивного матчу.

«Принцип переговорної сили спортсменів». Завдяки цьому принципу переговорної влади в спортивних змаганнях автономія приватної волі може бути поставлена під сумнів, як легітимізуюча основа арбітражу у випадках, коли доводиться нерівна або фактична влада сторін, у поєднанні із загальним положенням про мораль або добросовісність і торговельні моралі.

Принципи, що представляють особливий інтерес щодо юриспруденції, це принцип «прямого доказу» та принцип «суворої відповідальності» у питаннях допінгу, де CAS під час застосування цих загальних принципів враховує закон Швейцарії і міжнародний арбітраж.

Особлива категорія принципів, які були розроблені самостійно у сфері спортивної діяльності в усьому світі, і вони характеризуються юриспруденцією CAS як «істотні або загальні принципи спортивного права», з одного боку, а з іншого – як «спортивні принципи» і «питання правосуддя». Ці принципи в основному пов'язані з «чесністю спорту», основним ядром якого є почуття людей та «консенсус громадськості» щодо цінностей.

Отже, проаналізувавши норми і принципи міжнародного спортивного права, я хочу зробити такий висновок, що нормативна база міжнародного спортивного права підкріплена міжнародними актами, які здійснюють регулювання у сфері спорту, а також роль «загальних принципів» є важливою в спортивному арбітражі, що підтверджує позиція CAS своїми

рішеннями. Застосування цих принципів права набуває особливої ролі щодо надання закону не тільки належним чином і з юридичною безпекою, а також те, що судова практика є захистом для них, а також гарантує і те, що конкретна судова практика не лише служить, але і зміцнює систему Lex Sportiva.

Інакше, якщо роль «загальний принципів» не була б такою вагомою, тоді це б послужило поваленню правил Lex Sportiva саме в той час, коли вони є юридично необхідними, для того, щоб підкреслити формуючий характер судової практики та загальні принципи права, а також стати джерелом права для сфери Lex Sportiva та спортивного права загалом.

1. 2. Питання організації, проведення та удосконалення Олімпійських Ігор

Олімпійські ігри це наймасштабніші міжнародні змагання по всесезонним видам спорту, які проводяться один раз на чотири роки, під керування Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Виходячи з історії Олімпійських Ігор можна сказати, що вони беруть свій початок з 1896 року.

На мою думку, буде досить доречно зробити короткий екскурс, стосовно Олімпійських Ігор та його атрибутики і організаційних питань.

Якщо говорити про символіку Олімпійських Ігор, то символ складається з п'яти олімпійських кілець, які, зазвичай, використовуються окремо один від одного, або ж в різних кольорах – синьому, чорному, червоному, жовтому та зеленому. Всі ці кольори характеризують єдність п'яти континентів і зустріч атлетів з усього світу на Олімпійських іграх.

Офіційна емблема Олімпійських Ігор включає олімпійський символ і символ міста, що проводить Олімпійські ігри, або держави, на території якої вони проводяться, а також можуть бути зазначені рік і місце проведення Ігор.

Олімпійський прапор має білу основу без кантів. В його центрі розташований олімпійський символ з п'яти кольорів.

Олімпійське гасло „Citius – Altius – Fortius” (Швидше, Вище, Сильніше) відтворює послання олімпійського руху.

Олімпійським гімном є музичний твір, який має назву „Олімпійський гімн” написаний Спіро Самара.

Олімпійським вогнем є вогонь, який запалюють в Олімпії під егідою МОК.

Олімпійським факелом є переносний факел або його модель, затверджені МОК, в якому горить олімпійський вогонь.

Олімпійський знак - це будь-яке візуальне або аудіо відтворення якої-небудь асоціації або зв'язку з Олімпійськими іграми, олімпійським рухом або його складовою частиною. [12, С. 57]

Серед позитивних аспектів проведення Олімпійських Ігор можна зазначити такі:

- Залучення інвестицій
- Збільшення товарообігу
- Створення робочих місць
- Підвищення іміджу країни в світі
- Відкриття країни світу (традиції, культура та ін.)
- Впровадження інноваційних технологій
- Розвиток інфраструктури міста (дороги, аеропорти та ін.)
- Розвиток соціальної сфери міста (комунікаційна, охорона здоров'я, соціальна й ін.)
- Впровадження природозберігаючих технологій

Говорячи про організацію Олімпійських Ігор (ОІ) слід вказати багато аспектів, які є першочерговими в цьому питанні. Перш за все, відповідальність за проведення Олімпійських ігор МОК покладає на місто, що вибирається як місто-організатор Ігор. Дати проведення Олімпійських ігор визначаються виконавчим комітетом МОК. [47, С. 310]

МОК доручає організацію Олімпіади НОК країні, де знаходиться саме місто-організатор. НОК несе відповідальність для створення з цією метою Організаційного комітету (ОКОІ), який з моменту формування Олімпійських Ігор повідомляється безпосередньо Виконавчим комітетом МОК.

МОК укладає письмову угоду з містом перебування та НОК країни. Ця угода, яка називається Контрактом з містом-організатором, підписується всіма сторонами відразу після вибору цього міста організатором Олімпійських Ігор.

ОКОІ має статус юридичної особи у своїй країні. Цей комітет включає в себе членів МОК від країни, президента і генерального секретаря НОК, також принаймні одного представника, призначеного містом перебування.

Діяльність ОКОІ регулюється Олімпійською хартією, угодою між МОК, НОК та містом перебування, положеннями та інструкціями Виконавчого комітету МОК.

НОК, ОКОІ та місто-організатор повинні мати спільні та індивідуальну відповідальність за всі взяті на себе зобов'язання, які трактуються окремо або колективно, стосовно організації та проведення Олімпійських ігор.

У випадку порушення правил Олімпійської хартії або інших правил та інструкцій МОК, або невиконання зобов'язань, взятих на себе НОК, ОКОІ або містом-організатором, МОК має право в будь-який момент прийняти рішення, з його негайним введенням у дію, про позбавлення міста організатора, ОКОІ і НОК права проводити Олімпійські ігри, зберігаючи за собою право на компенсацію за збиток, нанесений відміною Ігор Міжнародному олімпійському комітету.

Сфери діяльності ОКОІ:

- забезпечити рівні умови для кожного виду спорту в програмі Ігри, а також забезпечити проведення змагань відповідно до правил міжнародної спортивної федерації;
- Не допускати політичних демонстрацій чи мітингів в місті, де проводяться Ігри, або в його околицях;

- вибрати і за потреби створити відповідні види спорту споруди, а також забезпечити всім необхідним обладнанням;
- розміщення спортсменів, обслуговуючого персоналу та посадових осіб;
- організувати медичне обслуговування;
- вирішувати транспортні проблеми;
- задовольняти потреби ЗМІ для того, щоб забезпечити належне висвітлення Ігор;
- організовувати культурні заходи, що є невід'ємною частиною проведення Олімпійських ігор;
- надати підсумковий звіт про проведення двох офіційних Ігор мовами і поширював його протягом двох років після Ігор. [19, С. 98]

Стосовно умови допуску до Олімпійських Ігор, то атлет, який буде виступати або ж офіційна особа команди або ж інший персонал команди повинні поважати і дотримуватись правил Олімпійської Хартії та Всесвітнього антидопінгового кодексу, включаючи умови допуску, які були обрані МОК. Кожна Міжнародна федерація задля участі в Олімпійських Іграх повинна встановити правила у своєму виді спорту, але при цьому спиратись на критерії, які зазначені відповідно Олімпійської Хартії. Обрані критерії повинні бути затверджені Виконавчим комітетом МОК. [47, С. 310]

Завойована медаль атлета, який отримав її вигравши на Олімпійських Іграх, як ми розуміємо, є не тільки предметом гордості самого атлета, але й, насамперед, держави, адже саме завдяки перемозі держава набуває своєї популярності та гордості. Перемога держави на Олімпійських Іграх дає змогу для подальшого розвитку й можливості того, що держава стане більш значущою на міжнародній арені.

Зрозуміло, що нічого в цьому житті не є всерозвиненим, також це стосується й Олімпійських Ігор. Звісно ж є чого прагнути, але якщо говорите про матеріальний аспект держави в процесі Олімпійських Ігор, то слід сказати наступне. Наприклад, часто приймаючі міста інвестують свої кошти в

нові інфраструктури, які завеликі або не потрібні у довгостроковій перспективі.

В випадку Олімпійських Ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро мали такі негативні наслідки, як відсутність технічного обслуговування та деградація багатьох спортивних об'єктів (наприклад, стадіон «Маракана» та стадіон «Акватик»). Крім того, існують такі нематеріальні спадщини, як додаткове працевлаштування, можливості місцевого бізнесу, міський маркетинг, колективна пам'ять, зросли освіта, досвід та додаткові ноу-хау що необхідно враховувати при плануванні спортивної мега-події. Це означає, що те, що станеться після події, має бути більш прогнозованим з самого початку. Дуже важливо запроваджувати планові стратегії, які будуть спрямовані в майбутньому створювати позитивну спадщину, а не залишатися на стадії деградації.

Варто також зазначити, що нещодавня ініціатива МОК пропонує можливості зменшити розміри залів, переосмислити варіанти транспортування, оптимізації існуючої інфраструктури та повторне використання ігрового поля для різних видів спорту, що, ймовірно, вплине на фазу майбутніх Олімпійських ігор 2022, 2024 та 2028 років.

Результати поточного дослідження мають, як теоретичні, так і управлінські наслідки в контексті проведення Олімпійських ігор. Нинішні рамки показують, що організаційні проблеми виникають часто, особливо це відбулося під час останніх Олімпійських ігор.

Наприклад, питання, пов'язані з перевезеннями, безпекою і корупцією, схоже, повторюються (Атланта, Сочі, Ріо-де-Жанейро) Відповідно до цього існує 12 категорій питань з якими стикалися протягом останніх 20 років. Ці результати показують важливість розуміння організаційних питань для кращого планування та організації Олімпійських ігор. Запропонована структура відрізняється від інших існуючих тим, що вона додає нові категорії проблем, які підкреслюють важливість екологічних, соціальних і маркетингових питань Олімпійських ігор. Крім того, цей каркас надає

пріоритет не лише проблемам, які мали місце в минулому але також оновлює конкретні проблеми з Ріо-2016, так щоб організаційні комітети могли діяти ефективніше та результативніше в майбутніх починаннях. Таким чином, МОК та ОКОІ повинні враховувати ці структури для зміцнення зв'язку з їх зацікавлених сторін та запобігання повторенню проблем в майбутньому.

Отже, зробивши аналіз підготовки, проведення та запропонувавши шляхи удосконалення Олімпійських Ігор, варто зазначити, що на арені міжнародного спорту увага перемістилася з політичних питань на соціальні, економічні та організаційні питання та до застосування принципів процедурної та матеріальної справедливості до вирішення спорів. Ці тенденції в управлінні та вирішенні спорів взаємопов'язані. Оскільки організації, які безпосередньо регулюють спортивну діяльність, стають все більш нав'язливими, вони породжують очікування та права, які вимагають більш стабільних і справедливих правил і процедур виконання. Законодавча база, що розвивається, має важливі наслідки для учасників і глядачів як у спорті, так і в міжнародному правовому процесі.

1. 3. Міжнародні стандарти та перспективи розвитку в аспекті неолімпійського спорту

Останніми десятиліттями можна побачити неабияких бурхливий розвиток у сфері неолімпійського спорту в світі. Це обумовлено проведенням постійних міжнародних змагань з різних видів спорту. Але якщо говорити суто про неолімпійський спорт, як вид спорту, то він почав зароджуватись лише в другій половині 20 століття. Та допоки він почав свій розвиток, то мав можливість зіткнутися з безліччю проблемами, адже, на той час, неолімпійський вид спорту почали порівнювати з олімпійським. Проте порівнювати і ототожнювати неолімпійський вид спорту з олімпійським не є доречним, адже неолімпійський, в міру своєї молодості, не ж вдосталь розвинутим, яким ми можемо бачити олімпійський міжнародний спортивний рух.

Неолімпійські види спорту, зазвичай, розвиваються під егідою міжнародних організацій «СпортАккорд» та IWGA (Міжнародна асоціація Всесвітніх ігор). Ці структури є тісно пов'язані у своїх співпраці поряд з такими структурами, як МОК та іншими олімпійськими організаціями.

Щодо організації змагань неолімпійського руху, слід сказати, що вона на всіх рівнях: міжнародному, національному, регіональному, відповідає олімпійським стандартам. До прикладу можна навести церемонії відкриття, нагородження та закриття.

Як на мене, спортивні організації з неолімпійських видів спорту повинні усіма силами сприяти розвитку олімпійського виду спорту.

Оскільки багато міжнародних асоціацій подають заявки на прийняття, список неолімпійських видів спорту постійно змінюється. Крім того, деякі види спорту «списують» за невідповідність правилам. Крім того, для кожного видання Олімпійських ігор країна-організатор може вирішити включити певний вид спорту як виставку або як виняток з правил. Це не завжди означає, що цей вид спорту прийнято як олімпійський, або що він з'явиться в наступних змаганнях. Ось деякі з сучасних неолімпійських видів спорту:

1. Крикет: неолімпійський;
2. Бейсбол і софтбол;
3. Кабачок;
4. Боулінг;
5. Змішані бойові мистецтва;
6. Неолімпійський вид спорту: американський футбол;
7. Більярд;
8. Поло;
9. Баскська пелота.

Усі ці неолімпійські види спорту намагаються брати участь у найважливіших міжнародних змаганнях.

Хоча олімпійський та неолімпійський вид спорту є досить схожими між собою, адже другий побудований на основі першого, але ж все одно між ними є суттєві відмінності які я зараз зазначу у своїй роботі.

1. Основною ідеєю олімпійського спорту є демонстрація максимальних здібностей учасника Олімпійських Ігор. А якщо говорити про першочергову ідею неолімпійського спорту, то вона більш покликана на соціалізацію особистості спортсмена. Неолімпійський рух спорту надає можливість спортсменам реалізувати себе в той час, якщо вони не змогли досягти певних успіхів на олімпійському рівні.

2. Щодо чисельності видів спорту, то вона є набагато більшою, аніж в олімпійському спорті.

3. Місцем проведення олімпійського спорту є, зазвичай, міста мегаполіси відомі у всьому світі. А ось проведення неолімпійського спорту, як правило, відбувається у менших містах з метою інтенсифікації проведення спортивного руху в цих регіонах.

4. В олімпійському русі є найбільш відомий орган - МОК, в неолімпійському - IWGA та СпортАккорд. [5, С. 4]

Говорячи про характерні тенденції розвитку неолімпійського спорту на сучасному етапі було б доречним виділити наступні:

1. Поширення та широкий розвиток неолімпійського спорту у світі.
2. Організація комплексних змагань з різних видів спорту.
3. Налагодження відносин між організаціями, що керують розвитком не олімпійського спорту разом з МОК та іншими міжнародними організаціями.
4. Наукові конференції, семінари, форуми для функціонерів, як засоби наукового забезпечення розвитку неолімпійського спорту.
5. Пропаганда неолімпійського спорту шляхом використання засобів масової інформації.
6. Розвиток дитячо-юнацького неолімпійського спорту.
7. Розвиток неолімпійського спорту серед людей з обмеженими можливостями.

Отже, проаналізувавши сферу неолімпійського спорту, я хочу сказати, що для неолімпійських видів спорту формування конкурентної політики в даний час має особливу актуальність, враховуючи сучасний стан популярності та розвитку неолімпійських видів спорту та спортивної індустрії. Сьогодні існує велика кількість приватних, державних і державних фізкультурно-спортивних організацій, в яких культивуються неолімпійські види спорту, оснащені відповідною матеріально-технічною базою та обладнанням, успішно змагаються у сфері спорту.

1. 4. Міжнародно-правове регулювання в боротьбі з допінгом та антидопінгові міжнародні співробітництва

У висококонкурентному спортивному середовищі спортсмени та їхній допоміжний персонал перебувають під дедалі більшим тиском на перемогу. В результаті, в них може виникнути спокуса використовувати речовини та методи, що підвищують продуктивність. Це явище не обмежується лише колом елітних спортсменів. До допінгу втягується молодь та любителі аматорського спорту. Допінг - це проблема громадського здоров'я. Це ставить під загрозу цінності, етику та чесність спорту, а найголовніше, здоров'я тих, хто бере в ньому участь.

У світлі свого мандату щодо освіти та прихильності основоположним цінностям, що лежать в основі спорту, ЮНЕСКО глибоко занепокоєна розмиванням етики та несправедливістю, створеною внаслідок вживання спортсменами препаратів, що підвищують ефективність.

Ставши найуспішнішою конвенцією в історії ЮНЕСКО з точки зору ритму ратифікації після її прийняття 1 лютого 2007 року набула чинності Конвенція про боротьбу з допінгом. Наразі вона є другою за ратифікацією з усіх угод ЮНЕСКО за участі 191 держав-учасниць.

Конвенція допомагає гармонізувати антидопінгове законодавство, керівні принципи, положення та правила на міжнародному рівні, щоб забезпечити справедливе та рівне ігрове середовище для всіх спортсменів.

Існує певна гнучкість щодо того, як уряди можуть впроваджувати Конвенцію за допомогою законодавства, регулювання, політики чи адміністративної практики. Однак держави-учасниці зобов'язуються:

- заохочувати міжнародне співробітництво для захисту спортсменів та етики спорту;
- обмежити доступність заборонених речовин і методів шляхом боротьби з торгівлею;
- сприяти допінг-контролю та підтримувати національні програми тестування;
- заохочувати виробників та розповсюджувачів харчових добавок впроваджувати «найкращу практику» у маркуванні, маркетингу та розповсюдженні продуктів, які можуть містити заборонені речовини;
- підтримка реалізації антидопінгових освітніх програм;
- сприяти антидопінговим дослідженням. [2, С. 32]

Конвенція надає державам-учасницям механізм допомоги в розробці та реалізації конкретних проектів щодо розвитку антидопінгового потенціалу, освіти та політики через Фонд для ліквідації допінгу в спорті.

Це також допомагає забезпечити ефективність Всесвітнього антидопінгового кодексу. Оскільки Кодекс є неурядовим документом, який стосується лише спортивних організацій, Конвенція забезпечує правову базу, згідно з якою уряди можуть вирішувати певні сфери. [50, С. 395]

Після Третьої Міжнародної конференції міністрів та вищих посадових осіб, відповідальних за фізичне виховання та спорт (1999 р.) та круглого столу міністрів, що відбувся в ЮНЕСКО в січні 2003 р., Міжнародна конвенція проти допінгу в спорті була розроблена після консультацій і зустрічей серед представників майже 100 країн та була прийнята 19 жовтня 2005 року.

Антидопінгові організації (ADO) обмінювалися досвідом та співпрацювали з багатьох тем, зокрема після впровадження Всесвітньої

антидопінгової програми у 2003 році та обов'язкових вимог Всесвітнього антидопінгового кодексу (Кодекс) та Міжнародних стандартів.

Постійно виникала потреба обговорювати наслідки вимог Кодексу та Міжнародних стандартів з точки зору створення хороших антидопінгових програм та найкращої організаційної структури для виконання вимог Кодексу та впровадження різних антидопінгових програм. .

Щоб визначити найкращу організаційну структуру ADO та забезпечити постійний потік кращих практик антидопінгової програми, важливою є тісна співпраця на практичному рівні. Така співпраця, яка відбуватиметься на короткостроковій та довгостроковій основі принесе користь усім сторонам для досягнення кінцевої мети – роботи в напрямку «чистого спорту».

Співпраця між усіма ADO, включаючи національні антидопінгові організації (NADO), регіональні антидопінгові організації (RADO) та міжнародні федерації (IF), розширюється, і його слід заохочувати і надалі.

Міжнародна спортивна спільнота ввела за потребу створення єдиної всесвітньої організації, яка б об'єднала міжнародні ресурси, здійснювала координацію та контроль за проведенням антидопінгових відборів, аналізів та запровадження санкцій стосовно винних спортсменів і причетних до розповсюдження і використання допінгу осіб.

Саме такою організацією стала WADA, яка пройшла певний курс еволюції та становлення якраз під впливом зростаючих потреб світового спорту в частині очищення від допінгових речовин. [49]

WADA було засновано 10 листопада 1999 року в швейцарській Лозанні на паритетних засадах Міжнародним олімпійським комітетом та урядами країн світу. Організація створена на основі так званої «Лозаннської декларації» для пропаганди, координації та моніторингу боротьби з допінгом у спорті. [1, С. 208]

Головною метою організації можна назвати саме формування моделі антидопінгового супроводу спортивної діяльності для зменшення

можливостей використання допінгу в спорті, а також можливість формування антидопінгової культури. [48, С. 513]

Також, вивчаючи тему антидопінгових організацій я помітила, що велику роль в популяризації чистого спорту відіграє Азербайджан.

Азербайджан став учасником Міжнародної конвенції ЮНЕСКО проти допінгу в спорті 23 липня 2007 року. Конвенція свідчить про те, що уряди всього світу погодилися застосовувати силу міжнародного права до боротьби з допінгом. Конвенція визнає і сприяє забезпеченню ефективності Всесвітнього антидопінгового кодексу, а також забезпечує правову базу, згідно з якою уряди можуть вирішувати конкретні сфери проблеми допінгу в усьому світі.

Відповідно до моніторингу дотримання ЮНЕСКО, Азербайджан створив Національну платформу дотримання, до складу якої входять AMADA, Міністерство молоді та спорту, Міністерство внутрішніх справ, Державна прикордонна служба, Державний митний комітет, Агентство продовольчої безпеки, Національний олімпійський комітет та, відповідно, AMADA є національним координаційним центром для внутрішньої координації дотримання вимог країни.

Антидопінгова конвенція Ради Європи набула чинності 1 березня 1990 року. Конвенція встановлює обов'язкові правила з метою гармонізації антидопінгових правил.

Отже, допінг можна назвати великою проблемою, яка, в свою чергу, об'єднала світову спільноту для створення антидопінгових організацій та для активної протидії використанню допінгу. Проблему допінгу слід розглядати, перш за все, під лупою на національному рівні, а потім вже і на міжнародному. Адже, зрозумівши проблеми кожної країни у цій сфері буде легше боротися об'єднавши всі зусилля.

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ НА ПРИКЛАДІ ДЕЯКИХ КРАЇН: ФРАНЦІЯ, СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ, КИТАЙСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

2.1. Правовий аналіз досвіду Франції у сфері фізичної культури і спорту.

Характеристика Спортивного Кодексу Франції

Характеризуючи зарубіжний досвід в аспекті правового регулювання спортивних відносин слід окрему роль надати європейським країнам, в даному підрозділі я намагатимусь як можна більше розказати про Францію та її нормативне правове регулювання у спортивних відносинах.

Варто зазначити, що, зазвичай, зарубіжні країни ґрунтуються, перш за все, на національному законодавстві про спорт. А потім вже залежно від політичного та соціально-економічного устрою формують умови для розвитку фізичної культури та спорту.

Звісно, кожній країні, а саме її суспільству притаманна своя система функціонування фізичної культури та спорту, але її організаційно-правова

стійкість залежить від того, наскільки держава бере участь у цьому процесі та наскільки держава може сприяти у розвитку спортивного права, як галузі.

Перш ніж я почну характеризувати Спортивний Кодекс Франції, хочу зазначити, що офіційне оформлення та визнання будь-якої галузі права у Франції проводиться шляхом кодифікації певних нормативно-правових актів.

Спортивний Кодекс Франції бере свій початок з 2004 року, коли в Міністерстві охорони здоров'я у справах молоді, спорту і асоціацій Французької Республіки взяли на себе ініціативу запропонувати ідею створення кодифікованого нормативного акта, який визначатиме засади регулювання спортивних відносин. Адже до його прийняття спортивне право Франції характеризувалось роздробленістю та відсутністю систематизації. З моменту прийняття Спортивного Кодексу всі існуючі норми правового регулювання у сфері фізичної культури та спорту об'єднались у єдиний механізм. [46, С. 21]

Спортивний Кодекс Франції складається із 427 статей, які представлені трьома такими частинами, як: законодавча, регламентуюча (декрети) та регламентуюча (постанови). Частини кодексу поділяються на книги, частини книг, глави, розділи та статті.

Літера «L», яка є передуючою порядковому номеру кожній статті означає її законодавчий характер від слова «legislative». Законодавча частина Спортивного Кодексу Франції складається з чотирьох книг. Перша книга присвячена організації фізкультурної і спортивної діяльності. Друга книга присвячена регламентації статусу, діяльності, стосунків, прав і обов'язків учасників спортивних стосунків. У третій книзі містяться положення, що відносяться до занять спортом. Четверта книга містить різні додаткові правові положення. Крім того законодавча частина встановлює базові правові приписи та складається виключно з норм, які мають вищу юридичну силу і будь-яка з регламентуючих частин, будь то регламентуюча частина – «декрети» чи регламентуюча частина – «постанови», не може за своєю юридичною силою зрівнятись з нею, оскільки останні лише об'єднують

норми, що мають підзаконний характер та діють переважно на місцевому рівні.

Відповідно до вступної частини кодексу, фізкультурна та спортивна діяльність є національним пріоритетом Франції, вона є важливим елементом виховання, культури, інтеграції і суспільного життя, що сприяють усуненню соціальної, культурної та расової нерівності. [34, С. 15]

Спортивний кодекс Франції, що є комплексним нормативно-правовим актом, вельми детально регулює певний спектр питань: правового статусу суб'єктів спортивних правовідносин, спортивної підготовки та освіти в галузі фізичної культури і спорту, захисту здоров'я спортсменів і протидії вживанню допінгу, організації занять спортом, обов'язків, пов'язаних із спортивною діяльністю, порядку проведення спортивних заходів і їхнього висвітлення в засобах масової інформації, фінансування і державної підтримки спорту (особливо масового спорту і спорту вищих досягнень), правопорушень в галузі спорту і відповідальності за їх здійснення. Українське законодавство, у свою чергу, також регламентує права громадян у сфері фізичної культури і спорту, засади державної політики та управління у цій сфері.

Спортивний кодекс Франції має міжгалузевий характер і включає норми, які відносяться до конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального, кримінально-процесуального, трудового, фінансового права, тоді як закон України «Про фізичну культуру і спорт, містить велику кількість статей, що відсилають до галузевого законодавства чи підзаконних актів. Законодавча частина французького кодексу містить значну кількість норм, що передбачають дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність як фізичних, так і юридичних осіб за порушення його положень. Застосовуються такі види санкцій, як тюремне ув'язнення, штраф, заборона на заняття певною діяльністю, у тому числі на участь в спортивних змаганнях, заборону на відвідування спортивних заходів.

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт, особи, винні у порушенні законодавства України у сфері фізичної культури і спорту, несуть цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до закону, проте межі та види покарань вказаним нормативним актом не передбачено взагалі.

У Франції детально урегульовано статус різних видів спортивних організацій, таких як спортивні асоціації і спортивні товариства, зокрема, особливу увагу приділено шкільним та університетським спортивним асоціаціям, а також спортивним асоціаціям за місцем роботи громадян. Статус цих організацій врегульований відповідно до їхньої суспільної користі та держава, в свою чергу, надає їм різноманітні пільги. Комерційні спортивні організації виведені в окрему категорію з особливим правовим статусом. Детально визначений правовий статус спортивних федерацій. Визначено правовий статус національного олімпійського і спортивного комітету Франції як представницького і посередницького органу. [36, С. 6]

Спортивним кодексом Франції детально регламентовано здійснення нагляду за освітньою діяльністю у сфері спорту, що в українському законодавстві взагалі залишено без уваги. Положення Спортивного кодексу Франції детально регулюють питання, пов'язані з протидією допінгу, зокрема, передбачено створення медичних центрів по запобіганню вживанню допінгу, які організують відкриті консультації для осіб, що приймали допінг, або схильних до його застосування. Крім того, передбачено дисциплінарну, адміністративну і кримінальну відповідальність в залежності від вживання допінгу чи його розповсюдження.

Якщо відбувається встановлення факту вживання спортсменом допінгу, посилаючись на вимоги Антидопінгового кодексу Олімпійського руху та на положення компетентних органів відповідних спортивних організацій, застосовуються такі санкції: попередження, визнання недійсними спортивних результатів, позбавлення спортивних медалей чи

призів, виданих у натуральній або грошовій формі, тимчасова або довічна заборона брати участь у спортивних змаганнях. [51]

Таким чином, досвід Франції, в частині легалізації законодавства про спорт, може бути особливо корисний для України з точки зору організаційно-правових форм участі держави в процесі систематизації законодавства у сфері спорту та потребує подальшого ретельного дослідження.

2.2. Правовий аналіз державного регулювання спортивної діяльності в США

Перш за все слід сказати, що регулювання спортивної діяльності в Сполучених Штатах Америки відноситься до американської моделі регулювання спортивних відносин, яка має свої особливості. В США муніципальне і регіональне управління фізичною культурою та спортом є децентралізованим і перебуває під впливом місцевих (горизонтальних) структур, а вже потім, через певний час, піддається впливу збоку центру.

Спортивне право в США це набір законів, який регулює суспільні відносини в сфері фізичної культури і спорту, розповсюджується на коло питань, пов'язаних із договірним, трудовим, адміністративним, кримінальним, фінансовим, господарським, цивільним та іншим правом, врегульовує питання, пов'язані зі вживанням заборонених речовин у спорті, гендерною дискримінацією, антимонопольним законодавством. Збір законів визначає права, обов'язки, функції, мету та завдання діяльності національних спортивних ліг, спортсменів та їх агентів, спортивних клубів, асоціацій, інших громадських організацій та установ.

В США простежується чіткий поділ спорту на аматорський та професійний. Також органи місцевого самоврядування беруть активну участь в розвитку фізичної культури та спорту, а саме, вони популяризують масову фізичну культуру, проводять спортивні змагання, будують нову інфраструктуру, яка буде вагомою для сфери спорту.

Принцип автономії спортивних організацій є фундаментальним принципом в організації фізичної культури і спорту в США.

Якщо аналізувати спортивний спорт США, то там надається перевага об'єднанням спортивних організацій: лігам, асоціаціям та союзам спортсменів, які розпочали свою діяльність приблизно в 60-х роках.

Потужного поштовху для розвитку спортивного законодавства США надало прийняття в 1978 році Закону « Про олімпійський і любительський спорт». В цьому законі вперше були окреслені повноваження Національного Комітету США, які були делеговані йому державою. [44, С. 112]

Також стрижневим нормативним документом можна назвати «Керівництво з фізичної активності для американців», у якому комплексно визначено принципи фізичної активності і який містить відомості, необхідні для розробки медичними, спортивними та педагогічними працівниками індивідуальних програм фізичної підготовки широких верств населення. Як визначено в документі, фізична активність є найважливішим превентивним заходом, щодо виникнення захворювань та одним із самих дієвих для зміцнення здоров'я та збільшення працездатного довголіття.

Як особливість спортивної діяльності США можна виділити те, що багато чинників розвитку залежить саме від стану внутрішнього ринку, соціальних цінностей та змін, які можуть відбуватися в країні.

Характерною ознакою протягом останніх 100 років є бюрократизація, адже спортсмени, перш за все, беруть собі за мету збереження наявного стану спортивних досягнень, аніж залучення та розвиток нових.

Найважливішим чинником у розвиток спорту є будівництво необхідної кількості спортивних споруд. Професійний спорт, який отримує велику фінансову підтримку телекомпаній, цим потрапляє у певну залежність від них.

Слід зазначити, що тенденція розвитку професійного спорту дуже впливає на динаміку міжнародного спорту в цілому та в окремих країнах. А

тенденції розвитку масового спорту в розвинених капіталістичних країнах є прикладом для інших країн щодо його результативності та ефективності.

Для американської моделі є характерною відсутність прямої підтримки спорту з бюджету країни та наявність великої кількості податкових пільг для приватного сектора. У цьому професійний спорт сприймається, як специфічна сфера бізнесу.

Спортивна діяльність та її результати – це засіб досягнення прибутку. Особливістю національних чемпіонатів є те, що склад команд, які розігрують першість є стабільним рік у рік. Команда, яка посіла останнє місце, не потрапляє до нижчої ліги. Зміна складу ліги відбувається або за рахунок продажу покупки клубу, або за рахунок нового клубу, який має внести великий вступний внесок до ліги, що розподіляється між усіма командами. До цієї моделі слід віднести ті країни, в яких держава практично не втручається в спортивне життя, вона є цілком автономною. Розвиток спорту відноситься до компетенції тих осіб, які є, перш за все, зацікавлені у спорті або ж зацікавлені у прибутку, який надалі може принести спортивна команда.

Найбільш яскравий приклад - США, де не надається фінансової підтримки спорту з боку федерального уряду. В інших країнах, в таких, як Швеція, Великобританія, Норвегія, Нідерланди, Японія держава здійснює лише матеріальну підтримку спорту за його повної автономії.

Важливою для американської моделі є підтримка дитячо-юнацького спорту та оздоровчого руху з місцевих бюджетів. Слід зазначити, що відвідування спортивних заходів є невід'ємною частиною національної культури США.

На шкільному та студентському спорті збудовано весь національний спорт країни. Спортсмени - учні шкіл та вишів складають головний резерв, з якого комплектуються національні команди з різних видів спорту для участі у міжнародних змаганнях та професійні клуби. Дитячо-юнацький спорт та підготовка олімпійського резерву оплачуються із коштів батьків спортсменів. Після 18 років місцем тренувань може стати коледж чи університет. Як

тільки спортсмен починає показувати гідні результати до фінансування для його розвитку підключається федерація того виду спорту, в якому він прогресує, а також Олімпійський комітет США та різні спонсори.

Основним джерелом фінансування міжшкільних змагань є надходження з касових зборів від продажу квитків та обслуговування глядачів, дотації та пожертвування приватних осіб та кошти із загальних фондів шкіл. у вузах розвиваються і фінансуються в основному національні види спорту, такі як американський футбол, баскетбол, бейсбол, легка атлетика та ін. Видатним спортсменам студентам виплачуються спеціальні стипендії.

Провідною організацією у міжвузівському спорті є Національна асоціація міжвузівського спорту, створена в 1905 р. До її складу входять 650 університетів та коледжів, 25 регіональних спортивних об'єднань, 8 національних асоціацій тренерів з видів спорту. Асоціація спортивних директорів вузів. Спорт у школах та вищих навчальних закладах становить основу любительського спорту. Керівництвом аматорського спорту США займається безліч організацій: Аматорський спортивний союз, Національна асоціація студентського спорту, Національна Федерація спортивних асоціацій середніх шкіл, Національна спортивна асоціація молодших коледжів, Американський союз здоров'я, фізичного виховання та відпочинку, федерації з різних видів спорту. Основними джерелами фінансування аматорського спорту та спорту вищих досягнень є доходи від продажу квитків та прав на телетрансляцію змагань, внески членів спортивних клубів або команд, асигнування Федерального уряду та урядів штатів. Любительські спортивні організації також звільнені від сплати податків. [43, С. 44]

Також існує позабюджетне фінансування спорту в США. Воно здійснюється трьома секторами економіки:

- Різними підприємствами та населенням через споживання товарів та послуг;

- Телебаченням через продаж прав на телетрансляцію спортивних заходів організаторів;
- Компаніями, які використовують спорт у рекламних цілях за допомогою спонсорства.

Отже, слід зробити висновок, що спортивна індустрія в США є потужно розвиненою. Перш за все, вона спрямована на залучення широких верств населення до спортивного способу життя. А також дає можливість професійним спортсменам вільно розвиватися у цій галузі поодинокі, або ж у складі команд.

2.3. Правовий аналіз державного управління фізичної культури та спорту Китайської Народної Республіки

Розвиток та удосконалення процесів повсякденного функціонування сфери фізичної культури і спорту, підвищення ефективності діяльності державної служби в галузі неможливий без вивчення та узагальнення досвіду провідних спортивних країн світу. У провідних спортивних країнах світу врегульовано спортивні відносини на законодавчому рівні і, зрозуміло, що таке регулювання ґрунтується на соціально-економічних особливостях тієї чи іншої країни. У цьому контексті слід зазначити, що впровадження досвіду розвинутих країн можливе лише за умови повного врахування наслідків і тенденцій розвитку вітчизняної фізичної культури і спорту, обов'язкового збереження найкращих надбань і цінностей китайської системи фізичної культури і спорту. Як свідчать результати наукових досліджень, значущість фізичної культури і спорту для динамічного та гармонійного розвитку суспільства усвідомлюється усіма розвинутими країнами світу, які докладають чимало зусиль щодо удосконалення нормативно-правової бази державного управління, організації дієвої державної служби в сфері фізичної культури і спорту. Підтвердженням цілеспрямованої та комплексної законодавчої діяльності провідних спортивних країн світу, яка спрямована на удосконалення механізмів кадрового, матеріально-технічного, медичного,

Фінансового, організаційного тощо забезпечення діяльності галузі, є високий рівень розвитку спортивно-масового руху, досягнення на міжнародній спортивній арені, високі соціальні стандарти, доступність фізкультурно-оздоровчих та спортивних послуг. Зважаючи на завдання дослідження, необхідно проаналізувати зміст основних законодавчих актів провідних спортивних країн світу, які регулюють суспільні відносини в сфері фізичної культури і спорту.

На сучасному етапі, сфера спорту та фізичної культури в Китаю перебуває на стадії інтенсивного підйому. Китайська Народна Республіка (КНР) займає важливе місце у соціальному житті суспільства, а саме в політичному, економічному і міжнародному аспекті. Ключову роль в розвитку вищих досягнень Китаю відіграє відновлення в 1979 році членства у міжнародному олімпійському комітеті. Якщо говорити про регулювання спорту та фізичного виховання на законодавчому рівні, то слід виокремити Закон КНР «Про фізичну культуру і спорт», який було прийнято 29 серпня 1995 року. Метою дії Закону є створення необхідних умов для розвитку спорту та фізичної культури в країні, підвищення рівня спортивної активності серед громадян та забезпечення фізичного та ідеологічного розвитку суспільства. [40, С. 54]

Закон «Про фізичну культуру і спорт» має вісім глав, у яких висвітлено положення про основи масового спорту, шкільного спорту та спорту вищих досягнень. Також окреслено коло державних гарантій та відповідальності у сфері фізичної культури та спорту, визначено засади функціонування громадських спортивних організацій.

В Законі «Про фізичну культуру і спорт» визначено низку принципів державного регулювання у цій галузі:

1. розвиток фізичної культури і спорту має сприяти економічному зростанню країни, зміцненню національної оборони, забезпечувати розвиток суспільства;

2. пропаганда має бути спрямована на популяризацію фізичної культури і спорту серед широких верств населення;
3. підвищення державних стандартів у галузі має створити умови для розвитку видів спорту, підвищити рівень спортивних досягнень;
4. галузь фізичної культури та спорту включається в загальнодержавні плани розвитку народного господарства;
5. держава визначає політику та напрями розвитку фізичної культури і спорту;
6. держава сприяє підприємствам, організаціям, установам, громадським організаціям, громадянам, діяльність яких спрямована на розвиток та підвищення ефективності функціонування фізичної культури і спорту в країні тощо. [38, С. 217]

В Законі «Про фізичну культуру і спорт» Китайської Народної Республіки визначено, що управління фізичною культурою та спортом здійснює центральний виконавчий орган державної влади, а інші міністерства та відомства здійснюють керівництво фізичною культурою і спортом у частині покладених на них функцій та повноважень. Організація державного управління фізичною культурою спортом має трьохрівневу структуру:

1. центральний виконавчий орган у сфері фізичної культури,
2. виконавчі органи в межах адміністративних областей,
3. місцеві органи виконавчої влади.

Основними напрямками діяльності держави в сфері фізичної культури і спорту є такі:

- створення необхідних умов для фізичного виховання дітей та молоді з метою покращення їхнього фізичного та розумового здоров'я;
- забезпечення розвитку фізичної культури та спорту етнічних меншин, сприяння зростанню спортивних талантів тощо;
- забезпечення розвитку фізкультурної освіти та науково дослідницької діяльності сфері фізичної культури. [41, С. 183]

Тому, виходячи з вище сказано слід зробити такий висновок, що в Китайській Народній Республіці проводиться масштабна політика спортивних реформ, яка спрямована на швидкий розвиток індустрії у сфері спорту, підвищення рівню суспільної значимості масового спорту, розвиток вищих досягнень спорту на основі інноваційного управління. До тепер, спорт вищих досягнень є пріоритетним питанням політики Китаю, адже він демонструє гнучкий та творчий підхід, постійно корегуючи методи і форми перетворень.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМАТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ СПОРТУ В УКРАЇНІ

3.1. Спортивне право України, як міжгалузевий інститут спортивного права

Спортивне право, як галузь права, є одним з найновіших напрямків в Україні, який тільки набуває свого розвитку в національній правовій системі. Та, оскільки, Україна прагне вступити в Євросоюз, їй необхідно почати розвивати для себе щось більш нове та підкорювати нові вершини. Спорт в житті кожної людини грає величезну роль, саме спорт продовжує життя та

допомагає залишатися здоровими, з гарною фігурою та щасливими. Як на мене, спорт допомагає людям бути більш оптимістичними та працездатними, що є найкраще задля будування гарного майбутнього. Навіть в багатьох країнах спорт є сучасним трендом, кожен ранок починається із зарядки та бігу, але деякі українці теж не відстають і починають свій ранок так само. Набагато приємніше зустрічати день зі спорту і почувати себе бадьорими протягом усього дня.

Необхідно підкреслити, що в умовах сьогодення на спортивне право складається великий масив нормативних актів, серед яких є міжнародні документи, внутрішнє законодавство, м'яке право (норми рекомендаційного та політичного характеру), різні регламентні норми створені громадськими спортивними організаціями тощо. Тому його виокремлення в окрему комплексну галузь законодавства України є досить актуальним. [10]

Якщо говорити про юридичне закріплення, то в більшості країн спортивне право, на сучасному етапі, є самодостатньою галуззю, яку вивчають десятиліттями. Саме той факт, що Україна відстає у своєму розвитку у сфері спортивного права і ускладнює процес корегування та вдосконалення нормативно-правових норм, що регулюють спортивні правовідносини, більшість яких, на жаль, залишається нерегламентованою.

Конституція України, а саме стаття 49 частина 4 вказує на те, що «Держава дбає про розвиток фізичної культури та спорту...». [20] Таким чином, держава бере на себе обов'язок, стосовно того, щоб розвиток країни у сфері фізичної культури і спорту не погіршувався. Але й цим положенням держава дає свій дозвіл на підтримання всіх сфер спорту, які не будуть загрожувати людському життю та спокою, а також має за намір взяти на себе відповідальність про проведення певних заходів не лише правового, але й матеріального, економічного та організаційного характеру. [11, С. 11]

В грудні 1993 року був прийнятий Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Цей закон дозволив сформулювати основу національного правового законодавства у сфері спорту. Також завдяки йому було

закріплено основні поняття, визначено основні напрямки, пріоритети і тенденції розвитку спортивного права, визначено завдання і функції держави у цій сфері. ЗУ «Про фізичну культури і спорт» дозволив мати можливість розподілити між собою повноваження центральним органам влади та органам місцевого самоврядування. Звісно, прийняття цього закону дало можливість нормативно регулювати правовідносини у сфері спорту на національному рівні, але ж цього виявилось недостатнім задля виділення спортивного права у галузь. [28, 29]

Хоча Закон і був прийнятий в 1993 році, але він зазнав нової своєї редакції і 2009 році і весь цей час постійно змінювався, зазнаючи великої критики. На сьогоднішній день, Закон залишається основою для правового регулювання відносин у сфері спорту. Більше того, відповідні розділи та статті цього Закону можуть розглядатися як точки кристалізації відповідних підгалузей та інститутів, які дозволили б провести інтеграцію правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері спорту. [13, С. 29]

Згідно з законом спорт є пріоритетним напрямом гуманітарної політики держави. «Фізичну культуру» вважають за необхідний чинник задля розвитку кожної особистості та формування здорового способу життя. А «спорт вважають» важливим чинником для досягнення духовного та фізичного спокою, а також патріотичних почуттів. [24, С. 390]

Проаналізувавши вчення таких авторів, як А. Апаров, Г. Бордюгов, О. Сокурєнко, О. Моргунов, О. Заярний, А. Куц та інших можна виділити декілька наявних підходів до спортивного права.

1. Спортивне право як галузь законодавства.

Даний підхід є характерним більш для радянської системи права. В цьому підході не відображається місце спортивного права в системі права, а, навпаки, концентрується на його зовнішній формі права. При цьому питання, яке стосується місця в системі права ігнорується. Також потребує свого дослідження питання, пов'язане з переростанням спортивного законодавства в систему джерел спортивного права. [32, С. 272]

2. Спортивне право розглядається як галузь права або комплексна галузь права.

Поганою рисою цього підходу можна виділити факт неспроможності чітко виділити предмет і метод спортивної галузі права. Якщо говорити про міжгалузевий характер норм, які входять до спортивного права, то вони ще потребують дослідження та специфічного опису.

3. Спортивне право як міжгалузевий інститут права, який має складний характер. [3, С. 19]

Відповідно інститутам спортивного права спортивні правовідносини можуть бути кваліфіковані таким чином:

- правове регулювання засад державного управління фізичною культурою і спортом;
- правове регулювання державного фінансування спортивної та фізкультурної діяльності
- правове регулювання сфери студентського спорту;
- правове регулювання сфери спортивного спорту;
- правове забезпечення суспільних фізкультурно-спортивних об'єднань;
- правове регулювання дитячо-юнацького спорту;
- правові аспекти організації та проведення спортивних змагань, участь спортсменів у спортивних заходах та спортивних організаціях;
- правовий статус спортсменів, тренерів та інших учасників спортивної діяльності;
- розроблення, запровадження та застосування внутрішніх спортивних регламентів, правил та процедур;
- правове регулювання створення і функціонування спортивних та фізкультурних організацій;
- меценатство у сфері спорту;
- регулювання податкових відносин у сфері спорту;
- гральний бізнес у сфері спорту. [4, С. 13]

Слід зазначити, що розвиток суспільних відносин у сфері спорту може передбачувати ситуацію, коли нормативно-правове регулювання не встигає за певними спортивними подіями, адже час йде, спортивне право розвивається та перемоги збільшуються. Саме тому, удосконалення спортивного права є невід'ємною частиною у шляху гармонізації з нормами міжнародного права. Нажаль, частина суспільних відносин у сфері спорту не охоплюється нормативно-правовим регулюванням. Більшість вчених наполягають на тому, що сучасна державна політика та регулювання відносин в галузі фізичної культури та спорту приведення всієї кількості нормативно-правових актів у струнку систему з урахуванням розуміння спортивного права як самостійної галузі права. [26]

Отже, регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні характеризується неповнотою дослідження спортивних правовідносин та їх нормативного підкріплення. Правова система України потребує більш ретельного дослідження окремих складових спортивного права як міжгалузевого інституту права відповідно до певної методології та визначення базових понять дослідження.

3.2. Міжнародно-правовий досвід у сфері спорту, застосований в Україні

У світовій практиці питання правового регулювання відносин у сфері спорту, в особливості професійного, завжди викликали неабиякий інтерес. І це не випадково, адже майже у всіх країнах світу розвиток спорту, як суспільного явища відбувається під величезною увагою органів влади, враховуючи, що спортивні змагання викликають не тільки комерційний інтерес, але і інтерес держави до підтримки суспільного здоров'я, культурного розвитку кожної людини. Мотиви та зони впливу держави на спорт вельми різноманітні та зумовлені низкою факторів.

Міжнародна хартія фізичного виховання та спорту 1978 року та Спортивна хартія Європи 1992 року є основними міжнародними документами у сфері міжнародного спортивного права. [25,30] На мою

думку, досвід багатьох країн буде актуальним для України у сфері спортивного права. Але яких саме пропоную розглянути в ході моєї роботи.

В умовах сьогодення досить велику роль почали відігравати органи місцевої влади, як регулюючий механізм у сфері спортивного права, це стосується майже усіх територіальних органів провідних держав світу. Та слід зазначити, що мова йде про всі фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність, починаючи з дитсадочка та школи, закінчуючи професійним спортом. Однак, кожна країна має свої особливості участі місцевих органів влади в розвитку фізичної культури та спорту, які були б корисними для нашої держави. [22, С. 36]

Взявши до уваги той факт, що українська система організації та управління фізкультурно-спортивним рухом перейшла до принципів децентралізації владних функцій та повноважень, європейський досвід в цій сфері для нас дуже корисний. Особливу зацікавленість у вивченні подібного досвіду викликають такі країни, як Франція та Німеччина.

Проводячи паралель законодавства Франції із законодавством України, можна помітити низку спільних рис. Так, відповідно до положень Указу Президента України «Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту», спортивна діяльність є одним з головних напрямів державної політики у сфері фізичної культури та спорту, що реалізується шляхом орієнтування українського суспільства на поетапне формування ефективної моделі розвитку фізичної культури та спорту на демократичних і гуманістичних засадах. В основу вказаної Доктрини покладено ідею задоволення потреб кожного громадянина держави у створенні належних умов для занять фізичною культурою і спортом. [16, С. 51] Фізична культура як складова загальної культури, суспільними проявами якої є фізичне виховання та масовий спорт, визнана важливим чинником здорового способу життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини. [15, С. 244]

Спорт в Україні як сфера правового регулювання характеризується змістовною єдністю та охоплює доволі широке коло суспільних відносин, проте відсутність єдиного систематизованого акта унеможливило створення дієвої моделі правового регулювання, яка могла бути зрозумілою для всіх суб'єктів спортивних правовідносин. [14, С. 69]

Разом з тим у тексті Закону України «Про фізичну культуру і спорт» простежується відсутність конкретики та цілісності. Прикладом тому є саме розмиття поняття «спорт», котре в українському законодавстві визначено як діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та інших типах підготовки шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. Водночас виділено такі напрямки, як дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, спорт інвалідів тощо» [18, С. 18]

Говорячи про Францію, організація та діяльність управління фізичною культурою та спортом побудовано на принципах вертикального та горизонтального підпорядкування. В. Андресф, відомий французький економіст, підкреслив, що роль місцевих органів влади та їх дії в сфері фізичного виховання та спорту зводяться до таких трьох напрямів:

- 1) будівництво та осучаснення спортивних споруд з обов'язковим урахуванням потреб населення;
- 2) організація різної кількості видів фізичної активності та спорту для всіх груп населення;
- 3) фінансування певної кількості видів фізичної активності та спорту з урахуванням потреб населення. [33, С. 233]

Бюджети муніципалітетів, які виділяються на спортивну сферу життя, зазвичай залежать від самого ставлення керівництва до спорту.

Будівництво спортивних споруд є прерогативою територіальних громад, зокрема комун. У Франції понад 90% спортивної власності належить

територіальним громадам, тобто комунам. Як правило, цими спортивними спорудами керують комуни, а також беруть на себе запов'язання стосовно фінансування. На сьогоднішній день, в Україні простежується процес передачі в комунальну власність спортивних закладів органам місцевого самоврядування. Важливою умовою такого процесу є фінансова здатність місцевих громад щодо виконання функцій з управління та утримання спортивних закладів.

Метою програми фізичного і спортивного виховання в школах Франції є оволодіння різними видами діяльності в сфері фізичної культури та спорту, які мають за мету сприяти зміцненню здоров'я школярів, гармонійному розвитку особистості. Програми передбачають передусім розвиток швидкості, сили, витривалості, координації рухів, рівноваги, гнучкості. Мінімальний обсяг занять у початковій школі – 6 годин на тиждень. У ряді шкіл випробовується програма, розрахована на тривалість в сім годин і більше.

Основним організаційним осередком структури шкільного спорту Франції є спортивна асоціація, яка існує в кожній школі. Керує нею викладач фізичної культури та заохочує школярів приєднуватися до цієї асоціації та здобувати нові навички і вміння. Така практика, на мою думку, була б корисною для України. Також одним із методів, який, на мій погляд, збільшить зацікавленість дітей у спорті це проведення чемпіонатів по шкільному спорту, які б проводилися на трьох рівнях: шкільний, департаментський і національний. Я вважаю, що цей метод збільшить зацікавленість дітей в спорті та підштовхне їх на більший розвиток та досягнення нових вершин. Таким чином, багато початкових шкіл виховують справжніх чемпіонів та конкурентоспроможність між школами зростає з кожним днем. [14, С. 69]

Німеччина – це країна, яка крокує в ногу з часом та винаходить все нові й нові засоби для більшого розвитку країни. Тому, я вважаю, що досвід Німеччини буде корисним для України у сфері спортивної діяльності.

В Німеччині існує 11 різних програм, які своїм призначенням спрямовані на підтримку спорту. Ці програми вирішують у федеральних Землях чотири такі основні завдання:

- 1) сприяння будівництву споруд, які призначені для спорту;
- 2) розвиток спорту в школах та у Вищих навчальних закладах;
- 3) сприяння та допомога спортивним організаціям, в особливості, спортклубам і командам;
- 4) допомога тим групам населення, які мають свої певні особливості (інваліди, іноземці, ув'язнені і тд.). [7, С. 462]

На мою думку, подібні шляхи, які спрямовані на підтримання спортивної діяльності повинні використовуватися і в нашій країні, враховуючи також історичні, фінансові, територіальні особливості розвитку місцевих громад.

Місцеві партійні організації, керівники яких очолюють громадські спортивні організації, здійснюють значний вплив на прийняття рішень у сфері спортивної політики. Така тенденція тільки сприяє розвитку фізичної культури та спорту, адже, це є одним із інструментів місцевих органів влади впливати на рішення та звертати особливу увагу представників громади – депутатів щодо належного розвитку та фінансування фізичної культури та спорту на своїй території. Використання такого інструменту в Україні нині є дуже актуальним і корисним.

Спортивні клуби в Німеччині є суспільно корисною організацією не тільки з того боку, що є багато охочих до спорту, але й з боку оподаткування. В Німеччині існує Закон «Про сприяння спортивним клубам» 1989 року. [45, С. 15]

Саме завдяки продуманій правовій системі країни є багато охочих, які мають бажання працювати у сфері спорту, адже відповідно до цього закону вони матимуть певні пільги, а саме їм знижуються суми сплачуваних податків. Тому, я вважаю, що таке заохочення у вигляді приємного бонусу є дуже привабливим. [17, С. 171]

Розвиток та організація управління фізичною культурою і спортом в Іспанії відображає тенденцію децентралізації, яка характеризується появою спортивної комунальної політики як самостійного явища. Шляхом створення місцевих рад, компетенцією яких є управління спортивними спорудами на певній відповідній території сприяє більш повному відображенню інтересів населення в сфері фізичної культури і спорту. В Іспанії також існує та є відомою змішана модель організації управління фізичною культурою і спортом. Вона реалізується за допомогою передачі управління спортивними об'єктами клубам. Таким чином скорочуються витрати коштів на утримання відповідних об'єктів з місцевих бюджетів і забезпечується єдність управління спортивними клубами і спорудами, що, безумовно, сприяє розвитку спорту. Органи місцевого самоврядування, в свою чергу, здійснюють контроль за використанням спортивних об'єктів безумовно за фізкультурно-спортивним направленням. [27, С. 66]

Отже, проведений аналіз вказує на той факт, що ефективний розвиток фізичної культури та спорту відбувається беззаперечно завдяки розумінню їх важливої ролі. А також завдяки тому, що країни знаходяться в постійному пошуку активних форм співпраці зі спортивною громадою.

3.3. Проблеми правового регулювання законодавства України у сфері спорту та шляхи їх вирішення

Слід сказати, що, на сьогоднішній день, спорт є невід'ємною частиною життя не тільки кожної людини, але й кожної країни, адже великих обертів набирають світові змагання. Спортивне право, як галузь права, у багатьох країнах існує вже тривалий час, однак в нашій країні ця галузь тільки починає розвиватися. Виникнення та становлення міжнародного спортивного руху, Олімпійського спорту, створення та утвердження інститутів спорту, а також творення нормативно-правової бази має глибоку та неоднозначну історію. За цей час, міжнародна спільнота вибудувала чітку ієрархічну структуру спортивних організацій, як на міжнародному, так і на внутрішньо

національних рівнях, із власним законодавством та судовою системою. Стосовно сучасного законодавства України, яке регламентує правові відносини у сфері спорту, то воно є далеким від моделі міжнародних стандартів у цій галузі, хоча і знаходиться в активній фазі формування нової державної політики. Спираючись на Конституцію України, а саме на статтю 49, ми можемо побачити, що Україна дбає про розвиток фізичної культури і спорту. [21, С. 13] Саме для того, щоб Україна, в більшій мірі, була наближеною до міжнародної моделі регулювання відносин у сфері спортивного права і треба виділити основні проблеми та шляхи їх вирішення. Адже, тільки правильно зрозумівши проблему, можна вибудувати шлях до її вирішення.

Проаналізувавши праці багатьох науковців, які торкалися цієї теми, я можу виділити такі основні проблеми спортивного права в Україні:

1. неефективність правового регулювання спортивних правовідносин;
2. хронічний дефіцит коштів з державного бюджету та недостатній рівень матеріально технічного забезпечення, що призводить до низького рівня надання спортивних послуг;
3. неякісне регулювання кадрової політики у сфері спорту;
4. слабка нормативно-правова регламентація із забезпечення безпеки у сфері спорту;
5. не досконале налагодження тісної та обов'язкової співпраці з мас-медіа;
6. слабкий механізм розвитку мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл та спортивних клубів різної форми власності, як базової ланки спортивної сфери та інші. [23, С. 100]

Щодо тенденцій, варто зауважити такі тенденції розвитку спортивного права в Україні, як:

- 1) перехід від радянської системи правового регулювання спортивних правовідносин до уніфікації за європейським підходом; [37, С. 263]

- 2) внести суттєві зміни до Закону України «Про фізичну культуру і спорт», які б враховували актуальні соціально-економічні потреби суспільства;
- 3) ратифікувати міжнародні нормативно-правові акти, договори, регламенти, які б надавали сприятливі умови задля подолання прогалини в законодавстві та забезпечення нових перспектив, прагнень та можливостей обміну досвідом у розвитку сфери спорту; [31, С. 25]
- 4) створення умов до відкритого та прозорого розподілу державних коштів, що виділяються на сферу спорту та розширення джерел фінансування спорту (реклама, меценатство, тощо);
- 5) розширення обсягу контрактного права у професійному спорті; збереження існуючої та будівництво нової мультифункціональної та доступної спортивної інфраструктури;
- 6) забезпечення механізму популяризації та залучення людей до галузі спорту;
- 7) напрацювати можливість виділення спортивного права в окрему галузь, тощо. [8, С. 129]

Отже, спортивні правовідносини, як в міжнародному плані, так і на національному рівні постійно видозмінюються. Правовідносини у сфері спорту в законодавстві України потребують створення нових норм права, які будуть оптимально відображати потреби часу, адекватно реагуватимуть на виклики суспільства.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши тему моєї дипломної роботи можна зробити ряд висновків, які були зроблені у ході виконаних завдань.

Перше завдання моєї дипломної роботи полягало у дослідженні загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, як регулюючого механізму у сфері спорту. Як ми бачимо в міжнародному спортивному праві є певний перелік принципів і норм без яких існувати, як такої, спортивної галузі і не може. Адже, спортивне право повинно регулюватись на усіх

рівнях: на національному та на міжнародному рівні. Застосування загальних принципів права є частиною постійних зусиль спортивного співтовариства з метою посилення ролі Спортивного арбітражного суду (CAS) і через загальні принципи права легалізувати CAS як «суд», який є приватним органом спортивного арбітражу. CAS, однак, встановив ексклюзивність вирішення всіх спортивних суперечок, але залишається питання: якими можуть бути межі його повноважень і наслідки його рішень. Застосування цих загальних принципів права у сфері спортивного права з арбітражним захистом виконання положень, відповідальними законодавцями яких є виключно міжнародні спортивні органи, відіграє вирішальну роль як джерело права *Lex Sportiva*, але головним чином як посилення його автономії та міжнародної системи регулювання спорту. Слід зазначити, що «принципи спортивного права» розвиваються у сфері *Lex Sportiva* так само, як і у сфері міжнародного спортивного права.

Судова практика не має формуючого характеру лише в контексті імплементації загальних принципів права, вона діє в односторонньому порядку на користь принципів права *Lex Sportiva*, без можливості їх скасування, якщо це є юридично необхідним.

В другому завданні мого дослідження було необхідним висвітлити питання організації проведення та удосконалення Олімпійських Ігор. Проаналізувавши всю знайдену інформацію можна беззаперечно сказати, що організація Олімпійських Ігор на високому рівні і потребує для їх підготовки залучення багатьох міжнародних співтовариств та органів, на яких буде покладено питання організації процесу проведення Олімпійських Ігор.

На арені міжнародного спорту акцент перемістився з політичних на соціальні, економічні та організаційні питання та на застосування принципів процесуальної та матеріальної справедливості до вирішення спорів. Ці тенденції в управлінні та вирішенні спорів взаємопов'язані. Оскільки організації, які безпосередньо регулюють спорт, стають все більш нав'язливими, вони створюють очікування та права, які вимагають більш

стабільних і справедливих правил і процедур. Правова база, що розвивається, має важливі наслідки для учасників та глядачів як у спорті, так і в міжнародному праві.

Третє завдання мого дослідження було трішки схожим з другим, адже воно теж було пов'язано із змаганнями, але у сфері неолімпійського спорту. Неолімпійський спорт є новою течією, на відмінну від олімпійського, але створеним на його основі. Як на мене, участь в неолімпійському спорті є гарною можливістю реалізувати себе для тих людей, яким не вдалося це зробити в олімпійському. Та перелік видів спорту є значно більшим, аніж в олімпійському спорті.

Спортивні змагання – це фундаментальна діяльність людини, історія якої сповнена міжнародних проблем. Тому розуміння особливого поєднання урядової, міжурядової та неурядової влади щодо політичних та інших наслідків спортивної діяльності є важливим. Як механізм соціального контролю, новий процес міжнародного спортивного права дає уявлення як про можливості, так і про обмеження міжнародного співробітництва та колективних дій. Показово, наприклад, спостерігати помірну трансформацію бажаного методу вирішення суперечок з адміністративних повноважень до процесів з більшою участю та неурядовими організаціями, включаючи арбітраж. Поступово вирішення спорів стає все більше в інтересах спортсменів, але в деяких випадках залишається дещо ненадійною технікою здійснення правосуддя.

Четверте завдання мого дослідження вимагало зробити детальний аналіз досвіду зарубіжних країн у сфері фізичної культури та спорту таких країн, як: Франція, Сполучені Штати Америки та Китайська Народна Республіка.

На мою думку, досвід зарубіжних країн є потрібним для розвитку правової системи України. Аналізуючи нормативно-правові акти у сфері фізичної культури та спорту вище зазначених країн можна сказати, що спорт для них є невід'ємною частиною життя. Навіть в Китаю займатися спортом є

обов'язком кожного громадянина. В цих країнах заохочується бажання займатися спортом різними способами, наприклад, влаштовуються заходи щодо розвитку фізичної культури та спорту з урахуванням національних традицій, умов та можливостей конкретного регіону. У Франції та США спорт є обов'язковим компонентом для забезпечення всебічного розвитку особистості.

П'яте та шосте завдання моєї дипломної роботи мало на меті охарактеризувати сферу спорту України та з'ясувати проблеми та шляхи удосконалення спортивного права в Україні.

В умовах інтегрування нашої держави до Європейського Союзу, розвитку основоположних прав та свобод громадян останнім часом акцентується на підвищенні ролі найважливіших для людини сфер діяльності та особистого життя. Однією з цих сфер можна сміливо назвати спорт. Нажаль, галузь спортивного права не є розвинутою в українській правовій системі, але, спираючись на досвід зарубіжних країн Україна. З часом, може досягти успіхів в цьому питанні. До основних проблем у сфері спортивного права можна віднести неефективність правового регулювання спортивних відносин, неякісне регулювання кадрової політики, дефіцит коштів, недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення.

Серед шляхів подолання цих проблем та розвитку спортивної правової системи України можна виділити перехід від радянської системи до європейської, виділення фінансування та правильним розподіл коштів на витрати галузі спортивного права, намагатись досягти популяризації у сфері спорту в нашій країні.

На мою думку, в Україні ще все попереду у розвитку не тільки галузі спортивного права, але і у багатьох інших галузях. А ми, як люблячі громадяни своєї держави будемо підтримувати її прагнення та бажання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акуленко Т. Особливості відповідальності за вживання допінгу в спорті: міжнародно-правовий аспект. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 10. С. 208–214.
2. Білоцький С. Д., Бубліченко В. В. Міжнародно-правове співробітництво в боротьбі з допінгом у спорті. Альманах міжнародного права. 2015. Вип. 7. С. 32–41.

3. Бордюгова Г.Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11. Київ: 2009, С. 19.
4. Бордюгова Г. Ю. Спортивне право як нова комплексна галузь права. Адвокат. 2008. 8 (95). С. 13–15.
5. Борисова О.В. Організаційно-правові основи неолімпійського спорту. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2015. №2. С.4-8.
6. Василенко М.Д. Становлення спортивного права в Україні як галузі юридичної науки в контексті розвитку міжнародного спортивного права. Актуальні проблеми держави і права. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. Вип. 78. С. 34–40.
7. Гасюк І. Л. Нормативно-правові засади державного управління фізичною культурою та спортом у країнах Європи. Українські наукові записки. № 4(48). С. 462-472.
8. Гасюк І. Л. Пріоритетні напрями удосконалення системи державного управління фізичною культурою і спортом. Економіка та держава. 2013. № 11. С. 129–132.
9. Драчов О.В. Перспективи розвитку міжнародного спортивного права // Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин: матеріали Міжнар.наук.-практ.конф. – Київ: Вид.центр КНУКіМ, 2017. С 401 - 406.
10. Драчов О.В. Перспективи становлення та розвитку спортивного права в національній правовій системі України Матеріали конференцій (тези доповідей) кафедри міжнародного права. – К.: НАУ, 2015р.
11. Дубінська З.П. Джерела права та система законодавства у галузі спортивних відносин в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2018. Вип. 3. С. 11–27.

12. Дубінська З.П. Історія створення інституту міжнародного олімпійського права. Knowledge, Education, Law, Management. 2019. № 2 (26). С. 57–77.
13. Дубінська З.П. Систематизація норм права, що регулюють правові відносини у сфері спорту в Україні. 2020. Вип. 2 (8). С. 29–35.
14. Дубінська З. П. Специфіка суб'єктів правовідносин у сфері спорту в Україні. South Ukrainian Law Journal. 2019. Т. 1. С. 69–74. URL: <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.1-17> .
15. Жданова О.М., Чеховська Л. Я. Основи управління сферою фізичної культури і спорту : навч. посіб.. Львів : ЛДУФК, 2017. 244 с.
16. Журба М.А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. Актуальні проблеми держави і права. 2017. Вип. 79. С. 51–57.
17. Олійник М.В., Башта І. І. Міжнародний досвід боротьби з корупційними ознаками у спорті. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції: наук. збірник. 2019. Вип.2. С. 171–175.
18. Олійник М.О. Теоретичні і методичні основи управління фізичною культурою і спортом в Україні. Виховання та спорт. 2000. С. 18.
19. Карасевич М.П. Олімпійський рух – важливий чинник для всебічного розвитку особистості. Соціально-філософські ідеї сучасності: VII всеукр. студ. конф.: матеріали (Умань, 28 листопада 2014р.). Умань: ПП Жовтий О. О., 2015. С. 98–106.
20. Конституція України: Закон України від 26.06.1996. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> .
21. Костенко М.П. Законодавче та нормативно-правове забезпечення розвитку спорту вищих досягнень в Україні. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. 2003. № 1. С. 13.
22. Кузьменко О. О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та Європі. Держава та регіони. 2011. № 3. С. 36-41.

23. Лавренюк О. Проблеми правового регулювання відносин у сфері спорту. Юридичний вісник. 2018. № 4. С.100–104. URL: <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/517/495> .
24. Леонова А. О. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України 2007. С. 390.
25. Міжнародна хартія фізичного виховання та спорту : Хартія Орг. об'єдн. націй з питань освіти, науки та культури від 21.11.1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_350#Text .
26. Моргунов О. А. Щодо поняття державного управління у сферах фізичної культури та спорту в умовах євроінтеграції. Актуальні проблеми держави і права. 2020. № 83. URL: <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i83.126> .
27. Поташній Ю. Законодавчі амбіції спорту. Віче. 2009. № 4. С. 66–67.
28. Про проект Закону України про фізичну культуру і спорт : Постанова Верхов. Ради України від 05.02.1993 р. № 3000-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3000-12#Text> .
29. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-XII : станом на 25 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> .
30. Спортивна хартія Європи: Постанова Ради Європи від 15.05.1993 р. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/european-sports-charter-and-human-rights-in-sport-resolutions-adopted-at-conference-of-ministers> .
31. Стратегія розвитку спорту та фізичної активності до 2032 року. Проект Міністерства культури, молоді та спорту України. 2019. С. 25. URL: <https://drive.google.com/file/d/1TJ4JDgLSvQAFN8yC9CUoMMxFUUmzTn11-/view?fbclid=IwAR1FXVVOM7VeerPfpA1qjpWaY1xBZPh2QuIdiO2OQtGs8A4fpXILr4fKfo> .
32. Чередник Р.В. Становлення спортивного права як комплексної галузі в правовій системі України: Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць. Одеса: Фенікс, 2011. Вип. 42. С. 272–279.

33. Иванов А. В. Зарубежный опыт государственных и рыночных регуляторов развития в области спорта и его адаптация к условиям Украины. Социально-экономические аспекты промышленной политики. 2005. С. 233-247.
34. Пилипенко А. Н. Классификация и систематизация законодательства Франции . Журнал российского права. 2021. № 9. С. 15 - 18.
35. Удалова А. Э., Удалов Д. Э. Вопросы законодательного регулирования профессиональной деятельности в области физической культуры и спорта. Тенденции развития науки и образования. 2021. Т. 70, № 5. С. 55–58. URL: <https://doi.org/10.18411/lj-02-2021-169> .
36. Андреев В. Управление французским спортом. Менеджмент и маркетинг. 1992. № 1. С. 6-16.
37. Алексеев С. С. Структура советского права. Москва, 1975. 263 с.
38. Ан Сюе Мань. Особенности системы государственного управления физической культурой и спортом в КНР. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2008, № 4, С. 217-221.
39. Бубка С. Н. Экономические аспекты деятельности Международного олимпийского комитета, организации и проведения Олимпийских игр, развития олимпийского спорта и его коммерциализации в зависимости от взглядов президентов МОК на эти проблемы. Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Фізичне виховання і спорт. 2012. Вип. 6. С. 65–69.
40. Бурк Верена. Спорт в Китае: история развития и современное состояние. Наука в олимпийском спорте. 2014. №1. С. 54-59.
41. Ван Цзыпу. Содержание и формы организации физического воспитания в вузах Китайской Народной Республики. 1999, С. 183.
42. Володько М. В. Физическая культура и спорт как социальные феномены общества (правовые основы). Вестник Пермского университета. Серия: Юридические науки, 2009. №4. С. 33–39.

43. Гуськов С.И. Организационные и социально-экономические основы развития профессионального спорта в США на современном этапе. 1992. С. 44.
44. Гуськов С.И. Регулирование отношений в игровых видах профессионального спорта США. Экономика. Политика. Идеология. 1991. № 12. С. 112–114.
45. Законодательство и спорт в Германии. Тематический бюллетень переводов ВНИИФК “Международный и зарубежный спорт: политика, менеджмент, маркетинг”. 1997. № 56. С. 15-17.
46. Кутепов М. Е. Управление спортом в муниципалитетах Франции: правовые основы. Спорт для всех, 1999. № 4. С. 21–23
47. Платонов В. Н. Спорт высших достижений и подготовка национальных команд к Олимпийским играм. Советский спорт. 2010, С. 310.
48. Bowers L. D. Science and the Rules Governing Anti-Doping Violations. Handbook of Experimental Pharmacology. Berlin, Heidelberg, 2009. P. 513–531. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-540-79088-4_21 .
49. Casini L. Global Hybrid Public-Private Bodies: The World Anti-Doping Agency (WADA). International Organizations Law Review. 2009. Vol. 6, no. 2. P. 421–446. URL: <https://doi.org/10.1163/157237409x477644> .
50. Morente-Sánchez J., Zabala M. Doping in Sport: A Review of Elite Athletes’ Attitudes, Beliefs, and Knowledge. Sports Medicine. 2013. Vol. 43, no. 6. P. 395–411. URL: <https://doi.org/10.1007/s40279-013-0037-x> .
51. Sardela V. F., Padilha M. C., Pereira H. M. G. Doping Control Laboratory performance during Rio 2016 Olympic Games: An inside professional overview. Journal of Human Sport and Exercise. 2018. Vol. 13, no. 1. URL: <https://doi.org/10.14198/jhse.2018.131.21> .

